

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 МАКЬ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхалэм
къышегъэжьагъэу
къидэкъы

№ 185 (22874)

2023-рэ ильес

ГЪУБДЖ

ЧЪЭПЫОГЪУМ и 10

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкі угбъохэр

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

Гъомлэшк Анзор

Дунаим ичемпион

Самбэмкэ дунаим и Ныбжыкэ первенствэ чъэпы-
огъум и 6-м щегъэжьагъэу и 8-м нэс Кыргызстан икъа-
лэу Бишкек щыкъуагъ.

Къэралыгъо 28-мэ яспортсменхэр аш-
щызэнэкъо къуагъэх. Адыгэим щыц Гъом-
лэшк Анзор республикэм щыпсэухэрэр
ыгъэгушуагъэх, теклоныгъэр къидихыгъ.

— Гъомлэшк Анзор турнирым дэгүү
дэдэу зыкъицигъэлэгъуагъ ыкы дышэ
медаль къышыхыгъ. Тиспортсмен Мол-
давилем, Казахстан, Армением, Монголи-

ем ялъикъохэм аlyklagъ ыкы ахэм ате-
klyagъ. Анзор килограмм 64-рэ къэзы-
щэххэрэм якуп щыбэнагъ. Гъэхъягъэу
ышыгъэм къыкъэлтыкъо спортымкэ дунэе
класс зиэ мастерым ишапхэ ыгъэцэ-
klay. Тиспортсмен ныбжыкэ гъэхъэ-
гъэшюу ышыгъэмкэ сыйфушло, ар зы-
гъэсэрэ тренерхэм сирээнэгъэ гуши-
лэхэр апэсэгъохых, — къышитхыгъ и
Телеграм-нэклубго Адыгэ Республиком и Лышъхъэу Къумпъыл Мурат.

Анзор непэ Адыгэим къэсыжы, Теу-
цожу районэу зыщищым щыпэгъокъыштых.

Республикэм и Мафэ тифэу

УФ-м и Правительствэ и Тхаматэ
игуадзэу Дмитрий Чернышенкэр
АР-м и Мафэ тифэу Адыгэим къэко-
гъагъ. Анахь мэхъанэ зэрэтире ыкы
льэгъупхъэу щыт чыпэхэм ар ашы-
лаагъ, республикэм гъэхъягъэу ышы-
гъэхэм, проектышхохэу зэшүүхы-
хэрэм, пшъэрылхэу къылышыль-
хэм зашигъэгъозагъ.

Проектэу «Лэгъонакъэ» иғъэцэкIэн тегущыНагъэх

Урысые Федерацием и Правительствэ
и Тхаматэ игуадзэу Дмитрий Черны-
шенкэрмэ ПАО-у «Сбербанк» зыфило-
рэм и Гъэлорышланлэ итхаматэу Герман
Грефэ Адыгэим къызэкъохэм экокурор-
тэу «Лэгъонакъэ» ипроектэ этнопаркэу
Джэгокло гъэхъунэм щагъэпсыщтымрэ
япхыгъэ Ioфхэр гъэцкъагъэ зэрэхъухэ-
рэм зыщаагъэгъозагъ. Адыгэим ыцэкIэ
Къэралыгъо Думэм идепутатэу Владислав
Резникэ «Сбербанкы» и Гъэлорышланлэ
итхаматэ игуадзэу Сергей Кузнецовымрэ
ахэм ягъусагъэх.

Адыгэим и Лышъхъэу Къумпъыл Мурат
ахэм къафиотагъ зекло класстерым
ишиныкъэ Ioфхэр агъэцкъагъэм, пшъэры-
лэу ыкы Ioфхъабззу зэшүаахыхэрэм
япхыгъэу. Урысые Федерацием ивице-
премьеर гъэрекло Адыгэим икъушъхъэхэм
ашыкъогъэгъэ зэлукъэм къылышынэф-
гъэгъэ Ioфхъабззехэр ахэм ахэхъэх.

Шъугу къэтэгъэкъыжы: проектэу
«Лэгъонакъэ» чэчи мафи Ioф зышэшт
зыгъэпсэфыпIэу нэбгырэ мини 2,5-м
тельтатагъэр хэхъэ. Къимафэм къушъхъэ-
хэм лыжэхэмкэ къашакъуащт, гъэма-
фэм — рекреационнэ, экологие Ioфы-
хъохэм ар нахь афытегъэпсэхъягъэшт.

НепэкIэ аперэ чэзыум иғъэцэкIэн
макло. 2025-рэ ильесым ыкIэм нэс но-
мер 690-рэ зыхэтишт хъакэшыр, пышэ-
гъэ кIэпсэ гъогур, километрэ 25-м ехъу
зикъыхъагъэу щытышт къушъхъэлэе гъогоу
лыжэхэмкэ къылышащыхъащтыр агъэ-
псыщтых. 2030-рэ ильесым ехъулэе
гъогу километрэ 37-рэ фэдиз зэтира-
гъэпсыхъащт, номерхэр мини 2,5-м
нагъэсштых. Инвестициихэу сомэ миллиард
60 фэдиз ахэм аэлүхъащт. Лъэпкь
проектын къызэрэдилытэрэм тетэу
сомэ миллиард 6,4-рэ фэдиз инфра-
структурэм пэлхъащт.

Инвестиционнэ чыпэхэм ягъэхъязы-
рын республикэм ихбээ къулыхъухэм
чанэу Ioф дашэ. Адыгэим и Лышъхъэ
къызэрэхигъэшыгъэмкэ, инвестиционтыр
агъэцакъэ зыхъукъэ чылопсым изыт
зэрар рамыхынам лъэшэу анаэ тыра-
гъэтышт. Зыфэдэ къэмыхъугъэ чылопс
дахэу тиэм тыфэсакыныр «Лэгъонакъэ»
ишины кло зыхъукъэ анахь анаэ зыты-
рагъэтын фаехэм ашыгъ.

(ИкIэх я 4 — 5-рэ нэклуб. арты).

Уасэ къафашибыгъ

Я 25-рэ Урысые мэкүүмэц къэгъэльэгъонэу «Дышьэ бжыхь-2023-рэ» зыфилou Москва ѢыкIуагъэм Адыгейр хэлэжьагь.

— Урысые къэралыгъо аграр-
нэ университетэу Москва дэт
мэкүүмэш академиеу К. А. Ти-
миризевым ыцэ зыхырэм
ичылгэ хэхгыгэ республикэм
икъегъэлэгъон щыгуагь. Ти-
къэралыгъо ишьольыр зэфэш-
хаяфхэм ашыпсэухэрэм, мы
отраслым иэкспертхэм, инве-
сторхэм Адыгейм иагропромыш-

леннэ комплекс, ащ къышыда гъэкъырэм нэүасэ зыфашын амал яларъ, — **къащихыгь социальна хъытыухэм Адыгэ им и Лышхъэу Къумпылы Мурат.**

къералыгъо ишъольыр зэфэшь-
хъафхэм ащыпсэухэрэм, мы
отрасльм иэкспертхэм, инве-
сторхэм Адыгейм иагропромыш-

лэнэ комплекс, аш къышыда гъэкъырэм нэүласэ зыфашын амал ялагъ, — **къащихыгъ социальна хъытыухэм Адыгэ им и Лышъхъэу Къумпыл Мурат.**

Шъольырым ибрендхэр къэгъельэгъоным рахылыгъэх Ахэм адыгэ къуаер, адыгэ шыгъур, адыгэ шайр, тыгъэгъээ

ээ дагъэр, шъоур, хэтэрыкIхэр
пхъэшьхъэ-мышьхъэхэр, Къэгъа
гъэхэр, нэмыкIхэри ахэтыгъэх
«Дышье бжыхъэ-2023-м»
хэлажьхээрэм интерактивн
шыкIэм тетэу шольтырым ин
вестиционнэ амалэу IэкIэлтыр
мы лъеныкъомкIэ проектэу
ыгъэпсыгъэхэр ыкIи lof зы
дишIэхэрэр арагъэлъэгъутгъэх.

Адыгейим имуниципалитет-хэм ыкъи имэкъумэш хъыз-мэтшаплэхэм аацыщхэм мэ-дальхэр ыкъи шуухъафтынхэр къаратыгъэх.

Къуаджэм хэхъоныгээ егъэшыгээнүүмкэ гэхъэгъэшхохэр зэрийнхэм фэш Кощхэблэ районым иадминистрацие тыжын медаль Кыыфагъэшьошагь.

жынын медаль Кызылтүрк вешбашаң в.
— Кызгельдэгъон дэгүхэр
тилүү мы мафэм тыкъекилолтаргъ.
Шъольыр гупчэм илэптийгэлүү
ишигуягъэктэй лъэнэйкъо зэфэшь-
хяафхэмкэлэ гъэхъэгъэшлүхэр
тилэх. Фельдшер-мамыку лэза-
пилэхэр тэшүүх, күлтурэм иу-
наклэхэр, спорт комплексхэр,
футбол ёшлапилэхэр тэгъэлсүүх.
Джааш фэдэу күлэлэцүүкүүхэм
ясэнаушыгъэ зыщыхагъэхъорэ
гъэсэнгъэ инновационнэ пло-
щадкэхэр күэу тэшүүх. Гъэсэ-

ныгээм, псауныгээр къэухьумэгъэним, культурэм, спортым ящыкэлгээ лэмэ-псымэхэр зээлэтийн

Районым щыпсөухэрэм яшуа-
гъекэ мыш фәдэ къэгъельгъон-
хэм такыфэкъуагъ. Чыгум щы-
лажъэрэ нэбгырэ пәпчъ, сабый-
хэр зыплюхэрэр ыкы гъэсэнгъэ
языгъэгъотыхэрэр, цыифхэр
зыгъэхъужыхэрэр, унхэр зы-
шыихэрэр, тихгъэгу къэзыухъу-
мехэрэр, творчествәм дәла-
жъехэрэр, общественнә тофшә-
ныр зыгъэцакхэрэр ары мы
тын лъапләм зилахышиу хәлхъэр.
Тызэгъусәмэ лъэгәпілә инхәм
тызэрәнәсын тълэкъыштыр мы
медалым джыри зә къышыхъа-
тыгъ, — кышиуагъ Телег-
рам-каналым район администрацием ипащэу Хъамырзэ
Заур.

Шүхъафтын дахэ хъугьэ

Адыгэ Республикаем
и Мафэ ипэгъоклэу
шъольырым радио ыкъи
телевизионнэ къэтынхэр
ащыльызгъэлэсырэ гуп-
чэм шуухъафтын дахэ
кыгъэхъазырыгъ. Ащ
фэгъэхъыгъэ къэбарыр
социальнэ хъитыум
Адыгеим и Пышъхъэу
Къумпъыл Мурат
Къышитхъыгъ.

— Джы мэзэхэ уахътэм шьо зэфэшхъяфхэмкэ телевизион-нэ мацтэр Мыеекуапэ къыщиинэ-фышт! Архитектурнэ-художест-веннэ нэфынэр къэзытырэ пкыыгъом уахътэм диштэу (динамиче-скэу) *lof* ышшэшт. Мир Адыгейим икъэлэ гупчэкэ къэбар гушшугаю сэльытэ. Нэгыежь *Iuашхъэм* тет метрэ 200 хъурэ телевизионнэ мацтэр къэтыххэр алтызыгъээсырэ амал закъоу щымытэу, джы бгъэ-льэгъон плъэкыщт чыпаклэхэм къахэхъуагъ, — **къытхыгь респуб-ликэм ипащэ.**

ГъэцэкІэжынхэр лъагъэкІуатэх

Чъэпьюгъум и 8-м Адыгеим жыбыгъэшхоу щығагъэм гумэкъыгъохэр кыздихыгъэх, Мыекуапэ ипсэуплэхэм ашыщхэм электричествэм ирыкъуаплэхэр ашызэпичыгъ.

Электричество ямын хэвлэлээс паусын
хэр къенэгъягъэх. Джащ фэдэүү подстанцийн
цихээр къэзгыгъэблэрээ пкъыгъохээр
истыкыгъэх, аш къыхэклэуун унэгъуабэмзээ
электричество ялаць.

Мыекъопэ электрическэ сетьхэм япресс-къулыкъу къызэртыгъэмкэ хъбыгъэр лъшэу къызэрепщэрэм къыхэкъеу Ѣынгъончъэнэм ишапхъээр къыдалтытэхээз а мафэм юфшэнхэр къызэтырагъеуцагъех, арэу Ѣытми подстанциехэр чэц ренэм агъэцкэлжывыгъах.

Къыкылтыйкюре мафэм пчэдыхжым
рагъажык, жыыбгъэм зээчигъэкъогъэ
электричествэм ирыклоопэ 17-м щыщэу
7-р агъэцеклэжкынгъ.

Джаш фэдээр Мыекуюапэ иурамэй Пироговым ыцээ зыхырэмрыктор электрическэлинихэм аацышхэр тигуяас сэ агацэлжэлыгъэх. Зэклэмки гумэй кыгъом идэгээзыжын бригади 5 фэдиз хэлжэяагь. Чынгээ зэфэшхьяафхэм чынгхэр къащыритхыигъэхэуи агацунэ фыгь.

Мыекъопэ электрическэ сетьхэм ялоышлэхэм кызэралуагъэмкэ, жыбыгъэшхоу кыильыгъэм кыыххэклэу Мыекъуапэ ирайон цыкликхуу Нефтянкэм Шхъэгуша ыкыыб, Шэуджэн къэлзүц цыкликум, нэмүкхэмэи электричествэм

ирыкъялпэхэр ащызээпичыгъэх, чыгъхэр къащыритхыгъэх. Гумэкъыгъор дэгтээ зыжбыгъэнэмкэ гъецкілэжбын тошшэн хэр пъаг-акылатых

Мы ошёл-дэмэшшээм зыпари хэкюдаа гьээ ыкын шьобжхэр тещагъэх хуугьээп. Щылэнгыгъэмкэ мэхъян зиile ыкын гъэстнынгъээ-энергетическэ хъызметээгээгээс дэхижээ дурсалт ахам горар ахуй ул сэргээж.

Гидрометеорологиекіз ыкін тықырдың
зыңбажыларда дунаим льыптельгөненікіз.
Гупчам кызызэртілгөнекіз, мы мәғиттүл-
щым чынышт, ау жыбыгъэр нахь іссең-
жыңт. Тхамафәр штэмә, гүбдікимдер
бәрекәжыларда нахь чынышт, ошында
көшхыңт, фабәр градус 12 — 13. Чә-
шыр анахь зынычылғанда мәғәндер
ары, фабәр зы градус нахь шыныштеппә-
рар.

Адыгэ Республикаем инахъыжъхэм я Совет хэтхэм гухэкыышхо ашыхъоу фэтхъаусыкхэх Къандаур Исмахыл Астемир ыкъом ишхъэгъусэу Къандаур Нурет Хъаджырэт ыпхъум идунай зэрихъожыгъэм фэш!. Нурет Хъаджырэт ыпхъум Воронежскэ мээтехническэ институтыр къуухыгъ ыкъи Адыгэ художественне мастерскойхэм япащэу ильяс 38-рэ 1оf ышлагъ. Ильяс пчъагъэхэм щытхъу хэльзэу ипшъэрьльхэр зэригъэцкялагъэм къыкъэлтыклоу тын лъапIэхэр къыфагъэшъошаьхэх. ЩымыIэжъым Тхъэм джэнэт лъапIэ кырет, иунагъо, игупсэхэм якъин адэтэIеты.

Совет хэтхэм гүхэкүйшхо аяцхыоу
Астемир ыкъом ишьхьеэгүсэу Къандаур
эрихжөхьгээм фэшл. Нурет Хяджырэт
институтыр къуухыг ыкъи Адыгэ художе-
ц 38-рэ тоф ышыагъ. Ильэс пчагъэхэм
эцэкіагъэм къыкіэлтыклоу тын лъапіэхэр
Тхъэм джэнэт лъапіэ кырет, иунағъо,

Шъхъафитныгъэм иильэс 80

Хэгъэгу зэошхом ильхан Кавказ тидзэхэм шъхъафит зашыжыгъэр тыгъуасэ ильэс 80 хуугъэ.

Мэфэ 442-рэ — 1942-рэ ильэсийн ибдээгүй мазэ и 25-м къыщуублагъэу 1943-рэ ильэсийн ичье-пьюгъу и 9-м нэс Кавказ имамырныгъэ изэтгээ-цожынкэ заор куагъе ыкы Ленинград икъе-хүмэн имэфэ 900 ылжкэ мыр анахыбэрэ зыщи-зэуягъэх чыпэу хуугъэ. Мы уахьтэм советскэ дээхэм зыкъеухумэжын ыкы пым жэххан Коф-тхабзэхэр къинигуабэ-мэ апхырыкыихээзэе ра-гъеклокыштыгъэх, чына-льэу аш къызэлъиубытыгъэр цыклоп, Адыгеири ахэм ашыщ.

Теклоныгъэр къытфэ-

«Тичыгогуухэм зэр-хэгъэ лыгъэр егъашы тышгыупшэштэп! Кавказ ишьео ыкы ишшэшье пугъе мин пчагъэ, ячыгу зэрэфшыпкэшт-хэмкэ тхэлэланэ фати, зыч-зыпчагъо, лаш ашти, техаклохэм апэуцужыгъэх ыкы ячыгу къаухумагь. Мы мафэм, ильэс 80 тешлэжыгъэ, тафэрэзэу тигу къэтгээкыжых псеемыблэжьэх пым ебэнгэхэр, тикъэралыгьо ишхъафитныгъэ кын-дэзыхыгъэхэр, тэри, тиса-быйхэм къекшт уахьтэ къязытыгъэхэр.

Теклоныгъэр къытфэ-

зыхыгъэ лэужым ты-зэрэгушкорэр, лыгъэу зэрхагъэм иегъэшэ-ре шэжжэ сидигъоки ти-льэпкэ мылъко щытыгъыкы щытышт!

Тятэхэмрэ тятэхъя пла-шъехэмрэ фашизмым ебэнгээнимкэ яллы-хуужынгъэ тиджырэ ныб-жыкъэхэмкэ Ѣысэтихыпти. Советскэ дээклолхэм яллыгъэ кырыплыхээзэ непэ тичыгогуухэм дээ пшээрлихэр Ѣагъэцакхэх эшүшхъафыкыгъэ дээ операциер зыщикиорэ шьольтирым», — къыуагъ Адыгэим и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

УФ-м зыкъеухумэжынкэ и Министерств.

Зэнэкъокъум иятлонэрэ уцугъо макло

УФ-м хэгъэгу клоцоюфхэмкэ и Министерствэ кэща-ко зыфхэхуугъэ Урысые зэнэкъокъоу «Народный участковый-2023» зыфиорэм иятлонэрэ едзыгъо чьэ-пьюгъум и 7-м Адыгэим Ѣырагъэжьагъ.

Полициемрэ общест-вэмрэ зэпхынгъэу ялэр гээптигээним, цыфхэм хэбзэухумаклохэм цыхэу афаширэм хэгъэхьогъэ-нэм, мы къулыкъум имэ-хянэ зыкъегъэлтигъэним ильэс пчагъэх хуугъэу зэхажэрэ зэнэкъокъур фэорорышэ.

Урысые зэнэкъокъум иапэрэ едзыгъо йонгъом и 11-м къыщегъэжагъэу и 20-м нэс муниципальэ мэхъянэ илэу Адыгэ Республиком икъалэхэм ыкы ирайонхэм ашырагъэкло-кыгъ. Амакъэ нахыбэу зыфатыгъэ участковэхэр чыпэлэ къулыкъу пэпчъ

къыщынэфагъэх. Джы ахэр зэнэкъокъум иятлонэрэ едзыгъо хэлажьэх. Ахэм якъебар АР-м хэгъэгу клоцоюфхэмкэ и Министерствэ ыкы район отделхэм ясайтхэм къа-рхьащт.

АР-м хэгъэгу клоцоюфхэмкэ и Министерствэ исайт шуиханыш, шыгуу рихырэ къулыкъу-шэм шумакъэ фэшүүтиин амал шуун! Он-лайн-мэкъэтынным изэ-фэхыссыжхэмкэ, зэнэ-къокъум иедзыгъо пэпчъ теклоныгъэ къыщыдэзы-хыгъэхэр къенэфэштых. Шоигъоныгъэ зиэ пэпчъ

ежь зыфэе къулыкъу-шэм ымакъэ фитын ылтэ-кыщт.

Республике мэхъянэ зиэ юфхъабзэр 2023-рэ ильэсийн чьэпьюгъум и 7-м Ѣегъэжагъэу и 16-м нэс рагъеклокышт. Аш теклоныгъэр къыщыдэзы-хырэм Адыгэир ящэнэрэ федеральнэ едзыгъо къыщигъэлэхьошт.

Зэнэкъокъум теклоныгъэр ыкы хагъэунэфы-кырэ чыпэхэр къыщыдэзыхыгъэхэм мэфэкшыкэ шыкъэ тетэу полицием иуполномоченне участковэ и Мафэ тифэу афэ-гушоштых.

Мэфэкшыкэ юфхъабзэхэм шъяблагъ

2023-рэ ильэсийн чьэпьюгъум и 12-м урыс культурэм и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкшыкэ юфхъабзэхэр къалэу Мыекуватэ Пушкиним ыцэкэ Ѣыт унэу дэтым Ѣы-клоштых.

Аш хэлжээштых Тэмир Кавказ федеральнэ шьольтирымрэ ясубъектхэм ягъэцэкэло хабзэ икъулыкъум яллы-

клохэр. юфхъабзэхэм япрограммэ мы къыкэльыкъохэрэх хэхъях: урыс льэпкэ Ѣэпэшысэхэмкэ юфхъабзэхэм якъэзэльэгъон, урыс шхыныгъохэм яуплэкун, мэфэкшыкэ концертэр ыкы йенэ хураау «Лъэпкэ хабзэхэр — урыс культурэм ибайныгъ» зы-филорэр.

Юфхъабзэхэр пчэдьжым сыхьатыр 10-м ра-гъэжьэштых.

Республикэм Ѣыпсэу-хэу ыкы ихъаклэхэу зышо-игъохэр зэкэ мэфэкшыкэ юфхъабзэхэм ахэлжээнхэу рагъэблагъэх.

Мэрэтыкъо Тимур ишэжэхыгъагъ

Блэкыгъэ шэмбэтым Шэуджэн районым ит къаджэу Хъакурынхэхаблэ игурыт еджаплэ футболымкэ зэнэ-къокъу Ѣыкъуагъ.

Ар футболистэу Мэрэтыкъо Тимур ишэжэхыгъагъ. Мыщ къе-клоцохъэх Адыгэим испсэу-пэ зэфэшхъафхэм къа-рхыгъэ лыкъохэр. юфхъабзэм къэшакло фэхъу-гъэх Шэуджэн районым ныбжыкъэ юфхэмкэ, физическе культурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет, Ѣымыэжж спортым иныбджэгъуэр, игу-псэхэр.

Мэрэтыкъо Тимур ильэс 15-рэ Шэуджэн районым икомандэу «Нартым», джащ фэдэу Джэдже районыр къэзигъэлэгъорэ «Умалат» зыфиорэм ахэ-тэу фут бол ешлагъ. Ильэс пчагъэхэм ар ухумаклоу ешланпээм игуучэ итагъ. Аужыре ильэсхэм Хъакурынхэхэблэ къоджэ-псэуплээм иадминистра-ции спортым епхыгъэу Ѣылэхъяагъ. Июфшэгъу-хэм къызэрэхагъэшы-рэмкэ, спорт юфхъабзэхэм Тимур язэхэш-къуагъ. Футболистым са-быиш къыкленыгъ — Азамат, Арсен ыкы Элан.

— Мэрэтыкъо Тимур дэгъоу къэзигъэлэхъэрэм мы зэнэкъокъур зэхажагъ. Ошэдэмшиш ыкы пэсэ дэдэу ар тхэгъыгъигъ. Ау аш гэхъяагъэу илэхэр тщыгъупшэхэрэп. Зэрэ-

спортымен дэгъум даклоу, ар ныбджэгъушулагъ. Къоджэдэсхэм льтэтэнгъэ фашыщтыгъ, хэти Ѣэп-иэту фэхъуным фэхъазы-рыгъ. Ишылэнгъэ иуна-гъо, иныбджэгъуэм, фут-болым афигъэхыгъ. Джащ фэдэу ар тигуухэм къарынагъ, — къыуагъ ныб-жыкъэ юфхэмкэ, физи-ческе культурэмкэ ыкы спортымкэ Комитетын специалист шхъаалэу Къуанз Хъалид.

Тимур ишэжэхыгъэ зэнэкъокъур ра-мыгъажээзэ, муниципаль-нэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадмини-сттрации ипащэу Аульэ Рэшьдэ къэзэрэхуогъэхэм шуфэс къарихыгъ. Мэрэтыкъо Тимур зэлъашэрэ спортымен ыкы

цифышишоу зэрэштыгъэр, зышэхэрэмкэ мы юфхъабзэм мэхъянэшко зэриэр хигъэунэфыкыгъ.

Зэнэкъокъум къекло-лэгъабэхэм Ѣымыэжж спортымен гүшүэлэхээр къыфауагъэх.

Зэфэхыссыжхэм ялтыгъэу теклоныгъэр къыдээзыхыгъэрэх нэүжым къяэнэфагъэх. Апэрэ чып-лээр ыубытагъ къаджэу Джыракье икомандэ, я 2-рэ ыкы 3-рэ чыпэхэр афагъэшьошагъэх Еджэр-къуаэрэ Дже-дже районымрэ якомандэхэм. Теклоныгъэр ыкы хагъэунэфыкырэ чыпэхэр къидээзыхыгъэхэм дипломхэр, кубокхэр ыкы ахъшэ шуфэтынхэр аратыгъэх.

Александра БАЛАБАСЬ.

Республикэм

(Икіяу).

Псэуплэу Дахъом пэмчыжьэу зекло-рекреационнэ паркэу агъэпсыштыр зеклоным ылъянъыкоктэ анахъ проектышхохэм зыкэ ашыщэу щит. Пстэумки гектари 110-рэ фэдиз аш ыубытышт. Адыгейим и Лышъхъэ Дмитрий Чернышенкэр нэүасэ фишишыг инфраструктурэм изыфэгъэхъазырын зэрэктөрэм. Автомобиль гьогоу «Дахъо — Джэгокто гъэхъунэр» зыфиорэм ишын мы лъэхъаным макло. Газымрэ электричествэмрэ игъом ыкти тэрээз алэклэгъэхъэгъэнхэм фэгъэзгъэшт псэуальзехэм япхыгъэ тофхэм язашохын дэлжажэх. 2023-рэ ильэсэм иапэрэ кэлъэнэнкэе икіяуххэм нафа кызыэршыгъэмкэ, проект 12-мэ ягъэцкэн аухыгъ. Аш нэмыхъе лъэпк проектэу «Зеклонымрэ хъакъэхэм апэгъокыгъэнхэмрэ» зыфиорэм кыыдилытэрэ тофхъабзэхэу еджаплэм кирэ кэлэццыкүхэр зеклоным хэцгэхэнхэмкэ амалэу щызэхэм нахъ ахгэхъогъэным фытегъэпсыхъагъэхэр зэшүахых.

Зеклоным епхыгъэ проект шъхъаляхэр пхырышыгъэнхэмкэ, инфраструктурэр гъэпсыгъэнхэмкэ Дмитрий Чернышенкэмренэу ынаа кызыэрреттыригъэтээр ыкти ишыуагъе кызыэрригъакъорэм апае зэрэфэрээр Адыгейим и Лышъхъэ кызыуагъ. Инвесторхэм амалыкъэхэр ялэхъунхэмкэ, зеклоным епхыгъэ тофхъохэм язашохынкэ күшхъэлэх. Чыпшэхэм анахъ кыатырадзэнхэмкэ а пстэуми мэхъэнэ гъэнэфагъе ялэу щит.

Лъэпк проектэу «Зеклонымрэ хъакъэхэм апэгъокыгъэнхэмрэ» зыфиорэм ипхырышын республикэр чанэу зэрэхлэжэхэрээр Дмитрий Чернышенкэм кыихигъэшыгъ. Зеклоным нахъ шьогъе ин кытэу хэхъоньтэе егъешыгъэнхэмкэ, рекреационнэ амалэу щызэхэр икью гъэфедэгъэнхэмкэ аш ишыуагъе къекто. 2023-рэ ильэсэм а гухэлхэм апэуигъэхъанэу Адыгейим соме миллиарди 4 кыыфатуулшыгъ.

Дмитрий Чернышенкэм кызыэриуагъэмкэ, республикэм кыихъэр зеклохэм япчагъе нахъыбэ мэхъу зэпйт, ильэсэу иктыгъэм икіяуххэм нафа кызыэршыгъэмкэ, 2019-рэ ильэсэм елтэгтгэгъэм, бэкэе ар шъхъадэкыагъ.

2023-рэ ильэсэм пыкыгъэ уахътэм изэфхъысыжхэм нафа кызыэршыгъэмкэ, Урысюем и Кыблэ кыхиуубтерэ шольырхэу зеклохэр Адыгейим ашынхъуагъэ. Мы аужырэ ильэсхэмкэ нэбгырэ миллионынхъом нахъ мымактэу ильэс къес Адыгейим къекто. Адыгэ куааем ифестиwalу ионыгъом щыагъэм нэбгырэ мин 36-рэ фэдиз къекло-лэгагъ. Экокурортэу «Лэгъонакъэ» ипроект гъэцкялагъе зыхъукъе, анахъ мактэми, зекло республикэм кыихъэрээр фэдитууктэ нахъыбэ хъущт.

Проектым нэүасэ зыфишыгъ

Урысые Федерации и Правительствэ и Тхъаматэ игуадээу Дмитрий Чернышенкэмрэ Адыгейим и Лышъхъэу Күмпил Муратрэ В. И. Ленинным ыцлэкэ щит гупчэм зэдэгүүштэйгъу щизэдэриялагъ. Республикаем икъэлэ шъхъаляхэр ихэхъоныгъэ ыкти изэтэгъэпсыхъанкэ тофхъоу къацугъэхэм ахэр атегуушылагъэх. Урысюем и Сбербанк и Гъэлорышланлэ итхъаматэ Герман Греф, Адыгейим ыцлэкэ Къэралыгъо Думэм идепутатэу Владислав Резник, Урысюем и Сбербанк и Гъэлорышланлэ итхъаматэ игуадээу Станислав Кузнецовыр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу Кіэрэцэ Анзаур, Мыекуапэ имэрэу Геннадий Митрофановыр аш хэлэжагъ.

«Адыгейим икъэлэ шъхъаляу Мыекуапэ итеплэ нахъ дахэ шыгъяньным ренэу тыйдэлжээ, ашкэ цыифхэм яшдоигъонгъэхэр кыдэлтэлтэхээзэ, зызагъэпсэфыт чыпшэхэр нахъ зэтэтгээпсыхъях, щагухэр ыкти цыифхэр жууьзэу зызагъэрзүүхэрэ чыпшэхэр тээгъэцкяжых. Федеральнэ пащхэм ялэпэгъу ишыуагъэкэ бэ зэшшотхын тльэгъигъэр. Тапэкли а тофшэнэрэлтэгъэлтэгъэшт», — кызыуагъ Күмпил Мурат.

Аш нэүжым урамэу Краснооктябрьскэм кырыкулагъях ыкти къэлэ паркым нэсигъях.

«Мурат Къэралбый ыкъор тигъусэу къалэм тигуалэу тышытэзеклюхагъ. Адыгейим ия 100-рэ ильэс ехъулду республикэм зэхъокыныгъэшхэр зэришыгъэхэр тинэрильэгъ. Зэкэе мыш щылсэхэрээм тафельдо псаунгыгъ ялэнэу, щылактэ нахъышу хъунэу. Непэ

кэлэеэгъаджэм и Маф, сэри сикупсэ Мыекуапэ еджаплэр кыышысуухыгъ. Арышь, тиклэгъаджэхэм сафэгушлонэу, кынишхуу кындаалтэгъэхэм пае сизэрафэрэзэр къасло сшлонгъу», — къэбар жууьзэм иамалхэм адьрилэгъэ зэдэгүүштэйгъум кыышыхигъэшыгъ Дмитрий Чернышенкэм. Аш нэүжым псыхью Шъхъэгушащ инэпкэ кыышацхуагъ. Республикаем мэхъан зилэ общественнэ чыпшэу щит паркым ар хэхъэ. Тапэкли УФ-м ивице-премьерэу Дмитрий Чернышенкэм паркымрэ нэпкырмэ язэтэгъэпсыхъанкэ проектым дыригъэштэгъагъ. 2021 — 2022-рэ ильэсхэм атэлтийтээ программаа Адыгэ Республикаем исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ тегъэпсыхъагъу щитым кызэрэдилтэгээрэ диштэу псыхью Шъхъэгушащ инэпкэ километри 2,5-м ехъу агъэптиагъ, цыифхэр зыщитеzekлюхэштэх ыкти къэлэцкүхэр зыщдэгжэгуштэх чыпшэхэр агъэцкяжыхыгъэх, псыхью екыпшэри дахэ зэтэргээпсыхъагъ.

Дмитрий Чернышенкэм проектым осэшо кыфишыгъ ыкти мыекъопэ бассейнээр нахъ зэтэгъэпсыхъэйнэм епхыгъэ гухэлтым дыригъэштагъ. Нафэу зэрэштэйтэмкэ, Европэмкэ анахъ бассейн инэу ар алтытэ: квадрат метрэ мин 27-рэ фэдиз мэхъу, икъыхъагъэ — метрэ 500, ишъомбгыуагъэ — метри 100. УФ-м ивице-премьер кызыэрэхигъэшыгъэмкэ, цыифхэм зызагъэпсэфын альэкыщт шольыр дахэ ар хъущт, Адыгейим зеклоу кыихъэрэми япчагъе нахъ хигъэхъошт.

Зыгъэпсэфыпэ шольырьым изэтэгъэпсыхъанкэ тофшэнэрэлтэгъэлтэгъэнэм ылъэныкъо-кэе илэпэгъу кызыэршыгъу юнайтэйт. Зеклохэм республикэм анахъ кытырадзэшт», — кызыуагъ АР-м и Лышъхъэ.

Фондым икъутамэ иунэ зэрагъэлэгъу

Дмитрий Чернышенкэмрэ Күмпил Муратрэ къэралыгъо фондуу «Хэгъэгум иухумаклохэр» зыфиорэм иреспублике къутамэ иунэу агъэцкяжыхыгъэм щыагъях, хэушхъафыкыгъэ дээ операцием иветранхэм, ахэм янагъохэм арысхэм ашыщхэм адэгүүшыагъях.

Шыгу къэтэгъэкыгъе хэушхъафыкыгъэ дээ операцием хэлажьэхэрээрэ ахэм янагъохэм арысхэмрэ илэпшэгъу ягъэгъотыгъэнимкэ Урысие Федерации и Президентэу Владимир Путиним шьшэрилээ диштэу мэкьюогъум и 1-м кыыштэгъэжъагъу къэралыгъо фондым тофшэу зэриублаягъэр. Адыгейим и Лышъхъэ шьшэрилээ зэрафишишыгъэм тетэу къэралыгъо фондым икъутамэ пае Мыекуапэ игупчэ унэ хьоо-пшау кыышхъафыкыгъ. Гъэцкяжыхын тофшэнхэр зырашыллэх нэүж непэ ар кырызэуахыхыгъ.

Къэралыгъо фондым икъутамэ Адыгейим щылээ илофшэнкэ амалэу щылэхэм хъакъэхэм нэүасэ зафашыгъ. Унактэм цыифхэр зыщащтэшт, зыщадегуущылтхэ чыпшэхэр, къэлэцкүхэм атегъэпсыхъагъе чыпшэхэр илэх. Джаш фэдэу юридическэ, психологическэ, социальнэ-медицинэ илэпшэгъу зашара гъэгъотышт кабинетхэр, щылэнгыгъэм хэгъэгъозэгъэнхэм, япсунгыгъэ зыпкэ игъэцжогъыгъэйнэм епхыгъэ фэлэ-фашлэхэр зыщагъэцкяжшт кабинетхэр аш хэхъ.

«Дзээкъулькъушлэхэмрэ ахэм янагъохэм арысхэмрэ илэпшэ-

шхъэ кызыуагъ. Проект-сметэ документациер хъазыр, къэралыгъо экспертизэм ышыгъэ зэфхъысыжымкэ аш кыдыригъэштагъ. Бассейним илгээгъотыгъе гъэцкяжыхын ильэхъан инженер коммуникацихэр зэкэ зэблахъущтых, ычэ джырэ уахтэм диштэрэ материалхэр агъэфедэхээ агъэчыщт. Аш нэмыхъкэе псым екүрэ ехыпшэхэр агъэцкяжыхытых, урамхэр къэзагъэнэфыхэрээр нахъ дахэ ашыщтых, чыг-къэгъагъэхэр агъэтэгъхъащтых. Тысыпшэхэр, хэкитэгъуулэхэр агъэуцущтых ыкти нэмыхъкэе агъэцкяжштых.

«Зы рекреационнэ комплексэу щытыштэм илгээгъэжыхын кызыхеубытэ бассейнэу зигуугуу къэтэгъигъээм илгээгъэжыхын. Мэздахэ кытэзүүль шольырээрэ гектар 435-рэ фэдиз хуурэм епхыгъэ тофхъабзэхэм язэшшохын аш даклоу тыйдэлжээ. Мы проектышхохэр зэкэ гъэцкяжье зыхъухэхээ, къэлэдэсхэм язылагъи нахъ зыкыыэтшт. Зеклохэм республикэм анахъ кытырадзэшт», — кызыуагъ АР-м и Лышъхъэ.

Дмитрий Чернышенкэм къутамэ амалэу илэхэм осэшо къафишыгъ, хэушхъафыкыгъэ

Къадэхъутъ

Бэрэ зэжэгъехээ къэгэлэгъоныкэм ильэтегъеуцо АР-м и Лъэпкъ театрэ щыкъуагъ. Театральнэ охьтаклэр Софокл итрагедие техыгъеу «Пачыхъеу Эдип» зыфиорэ спектаклэмкээ адигэ театрэм къизэхъихыгъ.

Ямышыкъеу шыгъе декорациехэр, сценэр къагъэлъагъорэм елъытыгъеу къизэрэнэфырэр, мэкъамэхэр зэрагъэфедэхэрэр, артистхэм ашыгъ шуашэхэр зэрэшыгъэхэр, античнэ трагедием икъэгъэлэгъон шыкъеу къыфагъотыгъэр умыгъэшэгъонхээ пльэхъирэп. Москва къикыгъе режиссерэу Константин Михиним Лъэпкъ театрэм иактерхэм ишыпкъеу юф зерадишлагъэм ишыхъатэу ялэлэсэнгъе илъягапхээр тиактерхэм къизэхъуахыгъ, къагъэлэгъуагъ, джырии шыгъе уштыгъе пхырыкъигъэх.

Пачыхъеу Эдип ироль къэзышыгъэх Удыкъеко Ислам, ар ежыркъе апарэ роль шхъяаэу, роль куаччэу щытыгъ. Ушетыгъе ишыпкъе фэхъугъ. Къылорэ гүшүэхэм, зэрэзеклорэм, ролым хэтэу зэрэгупшигъэрэм цыхъе фэмышиын пльэхъирэп, спектаклэр оклофэ ульэппльэ, иштэлупшигъэрэп. Иокастэ ироль къэзышыгъэх Халэштэ Саниет. Ыкъокъе ар ны ыкъи ишыхъэгъус — щыгъенгъэр жъалымэу къидэзекъуагъ, трагедием ылъапсэ

фашыжы къырыкъуагъэри, къызэрихъуагъе унэми пачыхъеу къызэриуцожыгъэри. Бэмэ уаригъэгупшигъеу трагедиер зэрэштым имызакъо ар къизэрагъэлэгъуагъэм античнэ зэманным иуахтэ Лъэпкъ театрэм иактерхэм нэм къыгъагъуагъо ухащэ. Афинэ ироль къэзышыгъэри Уайкъокъо Асиет, Корифей ироль — Бэйушэ Анзор, Зефс ижрец ироль — Джолэкъо Рэшыд, къэгъэлэгъоным хээ имыгъеу пстэуми ячыгъе гээнэфагъ. Халэмэт дэдэу узлэпащэу Минотаврэм ыкъи Сфинкс яролхэр къэзышыгъэхэр Хаудукъо Азэмматрэ Хьут Ринатэрэ. Гүшүэлэ зыжэмйт рольхэм акъуаччэ пкыым игъэзеклонкэ ахэм къагъэлэгъошыгъ, мифым (къаугушысыгъэм) къыхэкъигъэ образхэм спектаклэм пшысэм, тызышмыгъозэ тарихъым иллэшишо къырагъэубытыгъ. Ахэм уяллынкэ гэшэгъон дэдагь. Спектаклэм еллэтигъэхэм ашыщхэр яеплъыкъэхэмкээ къыдэгощагъэх.

Шыэапцэхъо Аминэт — Къокъыпэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкъе

Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къутамэ ипаш:

Шыыпкъэр поштмэ, лъэш дэдэу сагу рихыгъ. Зэрэгэуцугъэр, артистхэм шуашэу ашыгъхэр, античнэ зэманным иуахтэ къызэрэгъэлэгъуагъэр, джырэ уахтэмрэ къэкштимрэ щызэблэкъихэу спектаклэм къызэрэшгъэлэгъуагъэр сагу екүгъ. Роль шхъяаэр къэзышыгъеу Удыкъеко Ислам гэшэгъонуу къызэкъоцыкъигъ. Аш фэдэе роль хыльэ къышышынум сэжэхъаэп. Дэгүү дэдэу къыгъэлэгъуагъ. Актерхэр спектаклэм хэхъагъэхэр хэшүүпкъигъэ заклэх, тырагъафэу къыхахыгъэх. Пшыхъе уфимытэу ижырэ урым зэманным ухащэ, узлэпащэ. Лъэпкъ театрэм адигэ драматургхэм атхагъэхэм ямызакъоу дунэе классикери къыгъэлэгъошынхээ фэе. Цыфым ышын ылъэкынхээ хэцкъоныгъэхэр нафэу къэбгъэлэгъоным пүнгэгэ мэхъанэшо ил, аш фэдэу тэри тыхэмэукионым фэш. Ежь актерхэмийн ар лъэшэу яшыкъагъ хэхъоныгъэхэр ашышъунхэм пае. Аш

иль тхамыкъэгъошхор ары къыгъэлъагъорэр. Ятэми ымышыгъеу Эдип ыукугъигъе пачыхъеу ичыгъеу ар, янэми ымышыгъеу шуузабзу къэнагъэр шхъэгъусэу ештэжы. Къызэхъум инэтэгъу итхагъеу къытрайагъэм инаасып блэклгъэл. Насыпинчагъеу къехъулагъэр нафэ зыхъукъе Иокастэ зеукъыжы, ынхэр рекъыжыш, Эдип пачыхъагъум текъыжы, исабийхэр къебгынхэш, ышыхъе хехъажы. Креонт ироль къэзышырэр Жъудэ Аскэрбий. Ицыхъе зытэльтижы, ичыгъе пытэу ыыгъеу ар къэгъэлэгъоным хэт. Тхъэхапльэу, Эдип къызэхъум къырыкъоштыр къэзышыгъеу, Тиресий ироль къэзышыгъээр Болэкъо Адам. Шъхадж инаасып къэзышыгъеу нэшум иобраз аш гэшэгъонуу къытыгъ. Эдип дыригъе зэлукъигъоу спектаклэм къыцыгъэлэгъуагъэм нэ темихэу ульгъапльэ. Образ куаччэу хэтхэм зэу ашыгъ. Мэлахъоу ыкъи Коринф щыгъ мэкъэгъэлоу, Эдип псаоу къэзигъэнэжыгъэхэм ярольхэр къэзышыгъэхэр Тхъаркъохь Теуцожъе Хъакъуй Анзауррэ. Эдип ахэм къагъэнэжынэу хуугъе ыкъи инэтэгъу итхагъеу блэклгъэл. Теуцожъи Анзаури цыфыгъэшхо зыхэль образхэу къэгъэлэгъоным хэтих, ахэм Эдип нафэ къы-

фэдэу зыхъурэм ясэнхьят хагъахъо.

Къуекъо Асфар — шыэнгъэлэхъ, тхаклэ:

Адыгэмэ «Уижъ ыорэм едэу, уикэ ышырэр шхы» alo. Кіэрэйтэу, дэгъоу пщэрхъягъэх. Сыдкэ тэ Эдип къытхэт шхъае, аш къыщекъохэрэ тохэр тыди къыщекъохх. Арыш, клаалхэр дэгъоу лэжьагъэхэу сэлъытэ. Тыкызыэркъуагъэри сигуаг. Мыш фэдэу бэрэ пшэу къе-жъэрэ тохыр лыгъэжэлтэнэр кын, ау дахэу рагъэжъагъеу сэлъытэ. Шъашэхъэри, сценэм тет декорациехэр, ар къызэрагъэнэфытгъэри — зэккэми мэхъанэ ялэу, дэгъоу хуугъэ. Остыгъэр сценэм зэрэшыджэгурэм цыфым ыгу зэрэгумэкъирэр къыушыхъатэу унааэ тыреогъадзэ. Артистхэр тэтыех шхъае, дахэу къашыгъ, сэ сшхъекъе сафэрэз. Спектаклэм къыщыгъэлэгъуагъэр хышьшэ шхъае, аш фэдэ класикэр къебгъэлэгъон фэе цыфхэм ашэнэу. Зыгорэми зебгээшэн фэе, дунаим сыйд ѿхуу-щыгъэр ильэс минкээ узэкъеэбэжьмэ? Цыфыр риъэгупшигъен пае аш фэдэ къадэхъуагъеу сэлъытэ.

Гиви Валиевир — Темыр Осетием и Къэралыгъо академическэ театрэу В.Тхапсаевым ыцэ зыхырэм ихудожественнэ паш:

Лъэпкъ театрэм непэ пшъэрэльэу зыфигъэуцужыхэрэм ялъытыгъеу къэгъэлэгъонхэр егъеуцух. Аш гүунапкъэхэр фэбгээуцунэу щытэп. Ар зиусханэу театр ыкъи щагъэуцурэр зэккэ цыфхэр еллэтигъенхай пай. Театрэм лъэбгъу елтынэу, ытамэ гоуупкынэу щытэп. Ар мэбышь ыкъи театрэм ипашхэм пшъэрэль инхэр зыфагъэуцужыгъэхэмэ, труппэр, артистхэр аш фэхъазырхэм, къогъум къобгъэтинхэу щытэп. Театрэр ежь иллэпкъ ыбзэкъе мэгүшүэ, ильэпкъ иллюз зэхишэу, итарих ышэу щытмэ ар лъэпкъымкэ шуашэ. Дунаим хэгъоззэн фэе. Софокл итрагедиене «Пачыхъеу Эдип» анах хыльзэмэ ашыгъ. Эдип къыщышыгъэхэр зэрэпщэчышуущтыр сшэрэл. Сыдаущтэу ушыгъэшт аш фэдэ тхамыкъагъо къыпщышыгъеу? Сшэрэп... Непэрэ премьерэм ухыгъе мэхъанэ илэу уеллынэу щытэп. Я 10-у къагъэлъагъо зыхъукъе уеллымэ нахышыгъ, актерхэмийн, зэккэ ѿлажхъэрэм спектаклэм ышъю, лъэу къетыр, зыххэхъыкъигъэр къагурлоным пае. Роль шхъяаэр къэзышыгъе актерхэмийн джыри бэ ыпэ ильыр. Аш мэхъанэшо ил. Пачыхъеу Эдип къышынным пае зэккэ

фэлъэкъищтыр ышшагь сюмэ, шүсэгъапцэ. Тэрээ ролым дэлэжъагь, ау джыри нахь куоу Эдип илын зэхишэн, аш етшэн фае. Аш кыышышигъяэр тхъамыкэгъо дэд ыкы спектаклэр загъеуцугъэ мэзитум кыыклоц ар кыыбургиони, зэхэпшешунен щигтэп. Щынэнгъэ ин риён, ар ыпкышылолкэ зэхишэн фае. А зэкэ мы актерым хэль, ар кыэльягъо. Сыгу римыхыгъэм игуузы кыссынен фитынгъэ сиэл. Спектаклэр гъашэгъон дэдээр режиссерым ыгъеуцугъ. Сурэтшэу дэлжэгъагъэми снаущыгъэ ин кыагъэльгъуагъ. Актерхэм хъалэмтэу сценэм зыкышагъэльягъо, апкыихэр дахэу агъэорышэх, актерхэри дэгъоу кыыхахыгъэх. Премьерэр «генеральны прогон» зыфайорэм фэдэу куагъэ. Сицыхэ тель кыкыэльяклоэр кыэльягъонхэр нахь нахь гъашэгъонен зэрэкюштхэм.

Алан Кокаевыр — Темир Осетием и Къэралыгъо университет ипроректор, Темир Осетием изаслуженнэ артист:

— Режиссеру Константин Мишиным бэрэ Москва сицыхэлэжъагь. «Мцыри»,

ар кыашыхаты, гупшигъэр псынкэу зэрэшызэблэгъихэрм ишыхытых. Декорациихэр, сценэр кызызрагъэнэфырэр дэхэдэд. Нэмийк театрэ учэхъагъэм фэдэу кыыпщегъехъу, ау адигабзэм укъехыхыгъи адигэ театрэм. Зэкээмэ анахь шхъалэр адигэ йорыуатэмэ ахэт сюжетхэм яфэмэ-бжымэ ахэолъагьо. Урым трагедиех тээ шхъае, адигэ йорыуатэхэр уутхыдымэ аш фэдэ ыкы нахь гъашэгъон сюжетхэр ахэллэгъон плъекъищ. Гүшүйэм пае, «Боржы иорэд» зыфайорэм сюжет пчагъэ хэльэу кызыклоцыкыиз рэкло, синэгу кыкыэуцо ар спектаклэу зэрэдгъеуцун тльэкъищтыр ыкы сицыхэлопсы ар кыэслэгъуягъинен.

Еллыгъэхэм яеплыкыкэхэр зэфэшхъафыгъэх ыкы гъашэгъонгъэх. Ежь Театральнэ обединением ихудожественнэ пашэу Ацумыжь Рустам тизэдэгүшгээгъухэм ашыц кызызэрэшигъагъэмкэ, «фестивальнэ кыэгъэльгъонен» ар кыашырэ спектаклэхэм ячээзу зэрэхууцштим, уштыпэ шыпкьэу зе-

«Антигона» зыфайорэ спектаклэхэр зэдэгдэгъеуцугъэх. Арышь, ар кыыспэблэгъэ цыиф, сиофшэгъу. Москва театрэм хэт драматическэ искуствэм иеджаплэ тоф щызэдэштшагъ, итворчествэ сицыхыгъуаз. Рустам кызызэджэм сиогол дэдэу сицыхэуагъ. Аш фэдэ цыиф пхъашхэр зэрэшшиуиэхэм сэгьеуучо. Непэ театрэм кыышагъэльгъеуагъэр зыгорэм ыгуурихьшт, адрам ыгуурихьштэп. Ау театральнэ культуру льгээм ар щыц ыкы непэ Адигеирим ар кыдэхьуагъ. Мыеукынэ кыышагъэльгъеуагъ. Мы кыэгъэльгъоным еллыгъэхэр уштынным пхъиркыгъэхэм фэд. Мэкъамэхэр, кыашхэр, философиер, гъашэгъон горэхэр зыщызэлкээхэх кыэгъэльгъонен ар хууцэ. Еллыгъэхэм шхъадж шоонгъор кыхихыгъ ыкы ядэжь зыдахыхыгъи. Ары режиссерыр зыфэягъэри, рихуухэгъагъэри. Режиссерым адигабзэ ымышилээ зэригэеуцугъеми зэпэуцуныгъэ горэ хэль, агуу щитми непэ кыэгъэльгъоным льешэу югу фытеуагъэх, ар гъэхэгъэшху.

Кушуу Светлан — АР-м культурэмкэ иминистэрэх игуадз:

— Театрэу уасэ зыфээшигъырэм зы греческэ трагедие ыгъеуцун фае, нахьбэу Софоклэ иехэм ашыщэу. Мы кыэгъэльгъоным адигэ театрэм изы ууцпэ, изы дэклюяпэ фэдэу сыхалъэ. Емыж Мулишэ дэгъу дэдэу зэридээкъыгъи. Сэлъйтэ. Аш фэдэ зэдээкъыгъи эмэ тядэу зыхьукэ «сыдэуштэу мэр урсызбэлэкъи кыэлгъагъа шуула?» тифай-тифэмыеми тэгъяло. Мындрэ зэнкабзэу гум еку. Удыкэко Исламэу роль шхъалэр кыэзьшигъэм адигэ театрэм сид фэдизэ уштынхыгъагъеми, нахь кыеклоу зыгорэ кыышыгъотын плъекъынен сэ сшэрэп. Адигэ театрэмкэ мы кыэгъэльгъонир нэмийк нэклубгъо фэдэу кыэльягъо. Спектаклэм ыклоц цыиф гупшигъэм изэкиэльякыакъи кыышуубытын плъекъищтын фэдэу гур кыышитео. Төонхэу щигъефедагъэхэм

рафэхъугъэм имызакъоу, философскэ мэхъэнэ куоу илэр хегъеунэфыкы:

— Дунаим, щынэнгъэм язэхэтийкэ, цыфым инасып, аш кыхуулэштим ыкы кырыклощтын, тхъамыкыагъоу, уштыпэ фэхъуутэу ыпэ кыекъищхэм ябгүүкни, щигъээни зэримльэгъирэ, ышхэе евфэхыгъэе Тхъашом кыфи-гъэшшошагъэм пэгъоклы, ау иакылырэ иамалрэ кызызрихьэу хэклипэл ыусэ, лъхъу. Зыфэдэ кыемыхууцэ зэхэшэ куачлэхэр тиартистхэм кыагъэльгъонымкэ мы спектаклэм амал кыаритыгъ. Дунаим итеатрэ анахь цэрилохэм, ар-

тистэу зэльашгэхэрм зядгээшэн, тянэкьокъун тльэкъигъ. Непэр дунаим, тызхэт уахтэм диштэрэ театрэр джащ фэдэн фае.

Кыэгъэльгъоным ыкыэм сценэм кытэки залымкэ чэккыжыгъэх Эдип нэшьум иныбжыкы дэлкыымэ кыатыридэгъ, ибэш тео макъэ пчээм нэсыиф кыеуцштигъ.

Спектаклэм икэух артистхэу аш хэлжэгъэхэр зэкэ сатырэу сценэм кытэуцаагъэх. Кыэгъэльгъон шхъалэр үүж джыри зы кыэгъэльгъонен ар хууцэ. Рольхэр кыэзьшигъэхэм кыэгъагъэхэр аратыгъэх, спектаклэм еллыгъэхэр щигтэу югу афыеуагъэх. Художественнэ пашэу Ацумыжь Рустам ахэм кыауцагъ, кыэгъэльгъоным еллыгъэхэм закынтигъэзагъ, спектаклэм игъэуцун дэлжэгъагъэхэм зэкэми ацэ кырилозе сценэм кыдищэягъэх. Апэу гүшүйэр зэритгээр **АР-м культурэмкэ иминистэрэ Аульэ Юр:**

— Хыалэмэт гор непэ тызыхэлльягъэр: мэкъамэм сицыхэлэукаиз спектаклэм сиэзэпишагъ, артистхэм апкыыхэр зэрэгээоришэштэгъэм, мэкъамэм зыкынээрэдашыгъэгъэм, кыаоштыгъэм, кыагъэльягъоштыгъэм сяптызэ кыэгъэльгъоным сицыхэгъ. Ар зы гъашэгъон дэдэ гор. Къадэхъуагъ. Ашкэ пстэуми сафэгушо. АР-м и Лышыхээ юцэлкэ кыэгъэльгъоным дэлжэгъагъэхэм зэкэми рэзэныгъэ гүшүйэр афсэгэвээз. Театрэм зичээни ювшэлгээ ин зэшүүхыгъ, тызээригушошт гъэхъагъэмэ ари ашыц хууц.

Спектаклэр зыгъеуцугъэу Москва

кыкыгъэ режиссерэу Константин Мишиным юцэ кызыыром, цыер щигъеу сценэм кыдэклюагъ. Аш лъэшэу іэгу фытеуагъэх.

— Адигеир шу зэрэслэгъуягъэм ишыхытэу непэ мыш фэдэ тепльэ си. Рустам «Пачыхыу Эдипыр» мыш щызгъэуцунен кызыыцелом «ар зинагъэр сицдэуштэу дгъэуцүшт» сиу сегупшияасагъ. Актерхэм нэуасэ зафэшшыгъ, культурэм сицхэгъозагъ. Тарихын, культурэм, сэнаущыгъэм, артистхэм куачлэу, зэхашшэу, гуеынгъэу ахэльям яшугъэхэр а зэпстэур зэшохыгъэ хууцэ, спектаклэр дгъэуцүштэ. Пстэуми сафэраз! Рустамэу кысыэджаагъеми, рольхэр кыэзьшигъэхэм «тхъашуягъэлэсэу» ясэло.

Кыэгъэльгъоныкэ театрэм кызыитыкэ, джы шэнэ зэрафхууцугъэу, остыгъе шлэхтэх зыхэт торт ин сценэм кытырахъэ. Артистхэм, кыэгъэльгъоным дэлжэгъагъэхэм ар афэгъэшшошагъ. Залым кычиэккыжыгъэхэр зэбгырымыкыжышишхуэ джыри бэрэ зэхэтгэгъэх, алъегуягъэм рушиштэгъэх, зэхашшагъэмкэ зэдэгушащтэгъэх. Театральнэ ыкы сценическэ амал зэмийлэужыгъохэмкэ баигъэ спектаклэр, зылэгъуягъэхэм ар театрэм кызэрэдхууцүштэ ашогъэшшошагъ.

Лъэпк театрэм ыгъеуцурэ кыэгъэльгъон пэпчэ уасэ фашэу театэр шу зылэгъуягъэрэм агъэльялпэ, мызгъогум бэмэ хагъэунэфыкыгъэр культурэм ылъэнэхъокэ бжыхъэм ианахъ хууцэ-шлэгъэхэлэмтхэм ашыц ар хууцэ.

ТЭУ Замир.

Сурэтхэр: А. Гусев.

Шыгъачъэм мэфэкъыр къыгъэбайгъ

Адыгэ Республиктар зызэхашагъэр ильэс 32-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ шыгъачъэр республикэ ипподромым щыкъуагъ. Анахь агъэльэп!эрэ шы льэпкъхэр гъогогъуи 8-рэ кызэдэчъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгейим иминистрэхэм я Кабинет, Урысыем Иофшэнэмкэ и Лыхъужъэу Мэшбешлэ Исхъакъ, Хэгъэгум иухумакъохэм, джащ фэдэу Кубэцьич зэшхэу Хъасанэрэ Шумафрэ яшлэж афэгъэхыгъэ шүхъафтынхэм афзбэнагъэх.

АР-м и Лышъхъэ ишүхъафтын сомэ мин 500 ильыгъ. Теклонигъэм и Мафэ фэдэу, мызыгъогуми теклонигъэр кыдэзыхыгъэр Кубэцьич Анзор иш ары. Ау мы мафэм зэкэми апэ иштыгъэр аш инэмыйк шэу «Славеркэ» заджэхэрээр ары, тесыгъэр Мырзабек Каппушевыр. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэмэрэ Адыгейим иминистрэхэм я Кабинетрэ яшүхъафтынхэр зыфагъэшшошагъэхэр мэкъумэц хызметшлан!уу С.В. Мозуляк ыцэ зыхырэм щаыгъ шыхэу «Кэнди Голд» ыкчи «Голден Джей» зыфиохэрээр ары. Ахэм атесыгъэр Байыш Айтбек.

Футбол

«Урожай» теклонигъэр кыдихыгъ

Адыгейим и Къэралыгъо Совет — Хасэм ишүхъафтын зэрыль зэнэкъокъум ифинал щызэлукъагъэх командэхэу «Кавказ» ыкчи «Урожай» зыфиохэрээр. Ешлэгүр республикэ стадионым щыкъуагъ ыкчи нэбгырэ мин фэдиз еплыгъ.

Я 9-рэ такъикъым «Урожай» щешлэр Артем Косян пчагъэр кызэлүхыгъ. Охътэ тэклү тешлажэй Иван Матрениним йэгуаор къэлапчъэм дидзагъ, пчагъэр 2:0 хүгъэ. Ау «Кавказыр» аш къэзэгъээп, я 22-рэ такъикъым Къэзэр Инвер йэгуаор къэлапчъэм дидзагъ, пчагъэр 1:2. Я 34-рэ такъикъым Мыекъопэ районым икомандэ пчагъэр 3:1 ышыгъ. Ау я 41-рэ ыкчи я 69-рэ такъикъэм Къэзэр Инвер гъогогъуитло йэгуаор къэлапчъэм дидзагъ, пчагъэр – 3:3.

Ятлонэрэ таймри гъэшэгъоныгъ, ау пчагъэр зэфэдизээу ешлэгүр аухыгъ. Аш къыхэкъыкэ теклонигъэр кыдэзыхыштыр пенальтикэ къэнэфагъ. «Урожай» нахь лъэшэу кыччекъыгъ, 5:3-у теклыгъ. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр

апэрэ чып!эр кыдэзыхыгъэ командэм фэгушуаагъ ыкчи кылэжкынъэ Кубокыр ритыжыгъ.

**Зэхэзыщагъэр
ыкчи кыдэзыхыгъэр:**
АР-м лъэпкъю Иофхэмкэ, Йэкъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адьярэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыгъэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къайхырэ А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу
зипчыгъэхэмкэ 5-м
емыхъухэрээр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тыгъэхэр редакцием
зэхъегъэжыхых.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхытагъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкчи зэлльи-Исыкъэз амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чып!эр гъэоры-шлан!, зэраушыхытагъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушытагъэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэхъемкы
пчагъэр**
4035
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1681

Хэутынным
уздыкъэтхэнэу
щыт уаххэтэр
Сыххатыр
18.00
Зыщаушытагъэхэ
уаххэтэр
Сыххатыр 18.00

Редактор шъхъаэр
Мэшлэкъо С. А.

Редактор шъхъаэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэкъиж
зыхыре
секретары
Тхъаркъохьо А. Н.